

Bartelsluisbuurt Wormer

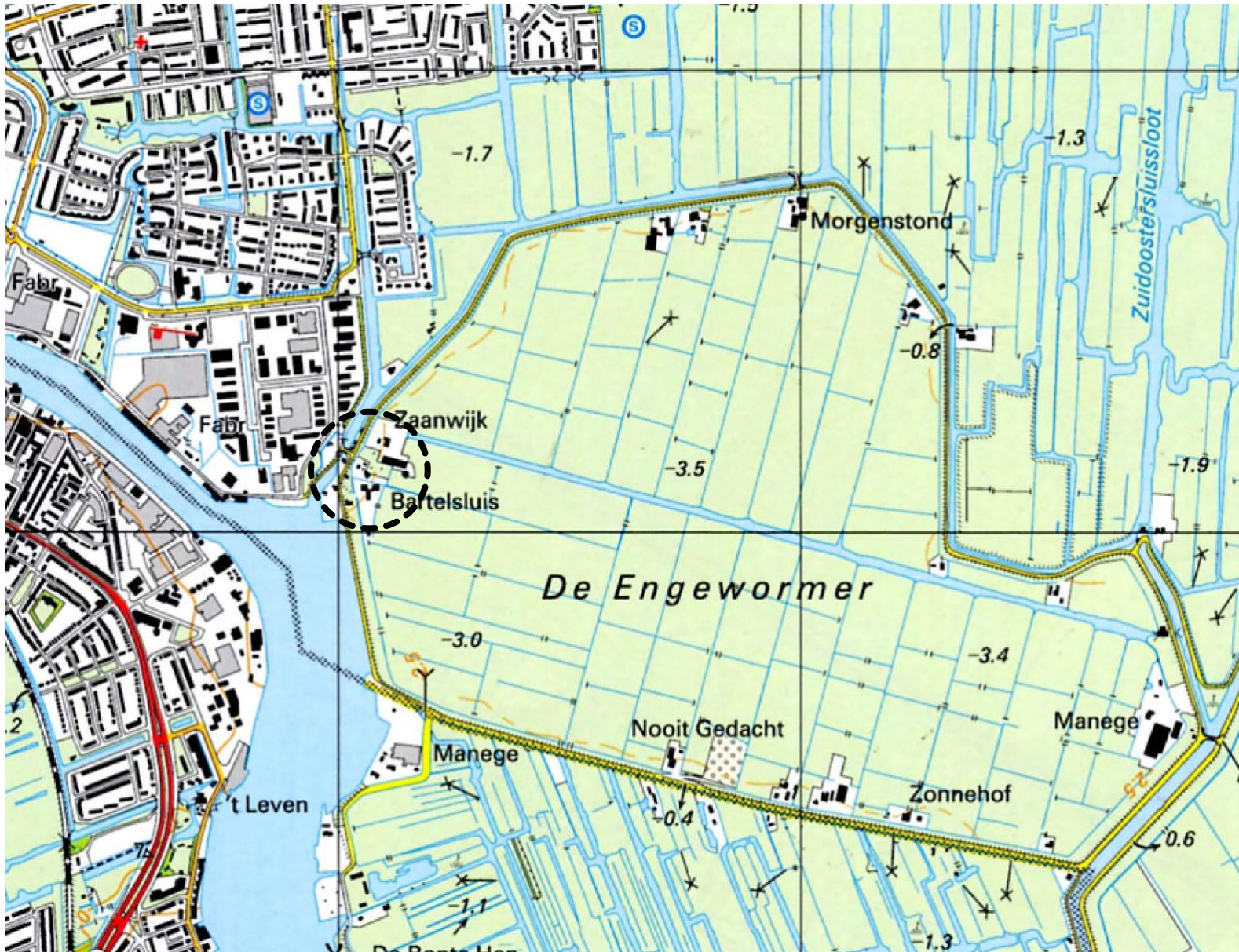
Kadernota

Colofon

<i>initiatief</i>	gemeente Wormerland
<i>adviseur</i>	NoordPeil landschap & stedenbouw
<i>kenmerk</i>	456 00 406
<i>datum</i>	februari 2008

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 locatie	
1.2 aanleiding	
1.3 doel	
2 Historie	7
3 Identiteit	9
3.1 groene dragers	
3.2 blauwe dragers	
3.3 grijze dragers	
3.4 rode dragers	
3.5 DNA totaal	
4 Ontwikkelingen en initiatieven	19
5 Kwaliteiten en kansen	23
5.1 kwaliteiten	
5.2 knelpunten	
5.3 kansen	
6 Themasessie	25
7 Ruimtelijke visie	29

1. Bartelsluis

2. dorpsilhouet

3. weidsheid polder

4. bedrijventerrein

1. Inleiding

1.1 *locatie*

De gemeente Wormerland bestaat uit de kernen Wormer, Neck, Oostknollendam, Jisp en Spijkerboor. Aan de zuidkant van de kern Wormer is het buurtschap de Bartelsluisbuurt gelegen. De Bartelsluisbuurt kenmerkt zich door zijn cultuurhistorische bebouwing, de Bartelsluis en de prachtige ligging aan de Zaan.

Omdat de Bartelsluisbuurt integraal onderdeel uitmaakt van de polder De Engewormer wordt een groter studiegebied aangehouden. Een ontwikkelingsvisie strekt daarmee niet alleen tot de randen van het plangebied, maar ook de verbindingen met het omliggende landschap en regionale ecologische en landschappelijke structuren worden meegenomen. Daarnaast zijn de samenhang met de kern Wormer en de beeldkwaliteit van de polder een belangrijk onderdeel.

1.2 *aanleiding*

Voor de gemeente Wormerland is op 19 november 2002 een structuurplan opgesteld. Hierin wordt de Bartelsluisbuurt als uitwerkingsproject genoemd. Hiervoor dient dan ook een ruimtelijke visie voor de komende 10 jaar te worden ontwikkeld. Een nieuwe richtinggevende visie is noodzakelijk om aan te haken op het nieuwe rijks en provinciaal beleid en gebruik te maken van de instrumenten die de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening biedt. In een dergelijke visie wordt onderzoek gedaan naar nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden en wordt daarnaast de ontwikkelingsvisie als toetsingskader voor particuliere bouwinitiatieven gebruikt. De ruimtelijke kwaliteit en daarmee samenhangend de beeldkwaliteit spelen hierin een belangrijke rol.

In het structuurplan worden een aantal randvoorwaarden genoemd die als uitgangspunt gelden bij het opstellen van een ontwikkelingsvisie van de Bartelsluisbuurt en omgeving:

- de ontwikkeling moet een versterking vormen van de karakteristieke Bartelsluisbuurt
- de ontwikkeling moet een versterking vormen van het waterfront en de entree van de gemeente via de Zaan
- geen sterk verkeersaantrekkende functies of trekkers in de horecasfeer; uitgangspunt voor verkeersproblematiek Bartelsluis is het verkeersluw maken van het buurtschap Bartelsluis

De uitgangspunten van het structuurplan worden meegenomen bij de planvorming.

1.3 *kadernota*

Voor u ligt de kadernota Bartelsluisbuurt. De kadernota is door middel van een open planproces, onder andere met de ambtelijke projectgroep en bewoners van de Bartelsluisbuurt, tot stand gekomen.

De kadernota biedt een landschappelijk en stedenbouwkundig kader voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de Bartelsluisbuurt. In de kadernota worden de uitgangspunten en kansen benoemd voor toekomstige ontwikkeling. De kadernota dient als een strategisch beleidsdocument en is richtinggevend en toetsend voor toekomstige plannen.

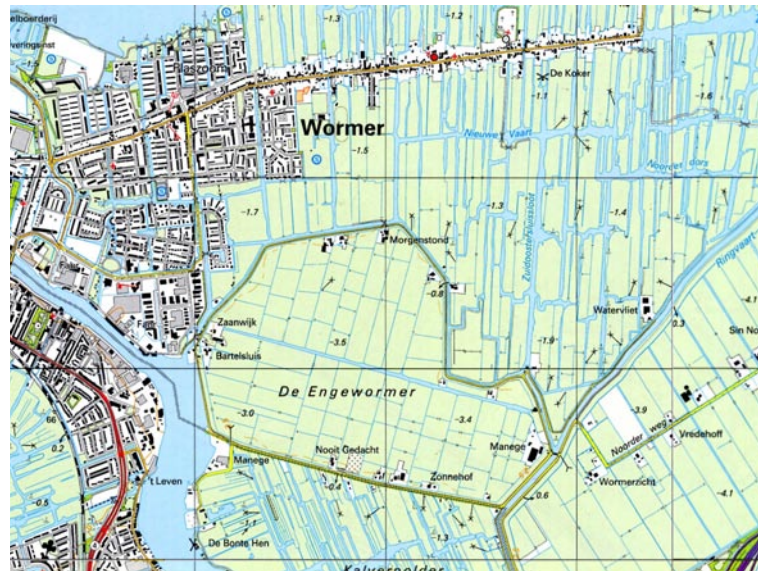
structuur 1900

structuur 1950

structuur 2000

topkaart 2000

2. Historie

In de 16de en 17de eeuw werden de grote meren in Noord-Holland ingepolderd. De Beemster is wereldwijd een bekend voorbeeld, maar ook de Engewormer stamt uit deze periode. De polders zijn herkenbaar aan het feit dat er meer akkerbouwpercelen zijn en de polder dieper ligt dan de veenweidegebieden. In de agrarische sector wordt het verschil tussen deze verschillende polders aangegeven als 'het oude land' (veenweidegebieden lagen ooit boven zeeniveau) en 'het nieuwe land' (droogmakerijen). Vanaf de Kalverringdijk is het verschil tussen de kleipolders (Engewormer) en de veenpolders (Kalverpolder) duidelijk te zien.

De Bartelsluis werd gebouwd in 1638 in samenhang met de droogmaking van de Enge Wormer. De sluis verbond de Westerveer- en de Enge Wormerringsloot met de Zaan en werd vooral in het begin intensief gebruikt door de beschuitventers die het Wormer beschuit naar Amsterdam vervoerden.

In de vorige eeuw vormde de Bartelsluis de belangrijkste scheepvaartverbinding tussen de Zaan en de papierfabrieken van Van Gelder in Wormer. De sluiting van deze fabriek maakte tevens een einde aan de Bartelsluis. De Bartelsluis werd gedempt in de jaren '60 van de 20e eeuw; de naam leeft voort in de buurtschap. De gedempte sluiscolk vormt nu een fraaie bloementuin in dit karakteristieke Zaanse buurtje.

1900

- heldere structuur
- differentiatie in kavelrichtingen
- Bartelsluis met polder Engewormer als zelfstandige ruimtelijke eenheid
- bebouwing op het water gericht (langs Zaanoever)

1950

- relatie met het water wordt losgelaten

2000

- bebouwing is niet meer op het water gericht
- polder Engewormer verruigt

3. Identiteit

De voor de Bartelsluisbuurt typerende cultuurhistorische - en landschappelijke identiteit wordt weergegeven in het zogenaamde 'DNA'. De identiteit wordt bepaald door de groenstructuur, de waterstructuur, de infrastructuur en de typerende bebouwing, ook wel genoemd: de groene, blauwe, grijze en rode dragers. De verhouding tussen deze dragers, hun opbouw en hun ruimtelijke opzet bepalen de zo typerende sfeer van de Bartelsluisbuurt. Nieuwe ontwikkelingen kunnen op deze bestaande identiteitsdragere voortborduren en daarmee de karakteristieken van het dorp versterken.

3.1 *groene dragers*

Het groene karakter van de Bartelsluisbuurt en de omgeving wordt bepaald door een aantal groene dragers. De groene erven langs de Engewormerringdijk zijn daarin een belangrijke identiteitsdrager. De erven vormen groene clusters in het verder open landschap. Door de openheid van het landschap tekent ook het karakteristieke dorpsilhouet zich duidelijk af tegen de horizon. Het dorp is omgeven door groen. De daken van de woningen en boerderijen steken daardoor. Door het groen wordt het buurtschap beleefd als zelfstandig ruimtelijke eenheid. De houtwal langs het Zaandammerpad geeft een duidelijke scheiding aan tussen het bedrijventerrein en de Bartelsluisbuurt. In tegenstelling tot het opgaande groen zijn ook de weilanden in de omgeving van de Bartelsluisbuurt karakteristiek. Er zijn duidelijk twee soorten weiland te onderscheiden. Het weiland van de Engewormer bestaat uit grasland. Het weiland van de Kalverpolder wordt gevormd door nat grasland met biezene en rietkragen.

Zaan

vaart Engewormer

ringvaart Engewormer

Bartelsluis

3.2 *blauwe dragers*

Het water speelt een belangrijke rol in het landschap rondom de Bartelsluisbuurt. Ook de beleving van polder en boezempeil is daarin karakteristiek. Vanaf de Bartelsluisbuurt is het open water van de Zaan goed beleefbaar. De polder Engewormer wordt in tweeën gesplitst door de brede tocht die er doorloopt. Van oudsher had deze een belangrijke waterstaatkundige werking. Qua beeld is het ook een structurerend element in de polder. Naast het kenmerkende lineaire slotenpatroon van de Engewormer is ook de ringvaart goed beleefbaar. Hierdoor wordt de polder begrensd waardoor de polder een zelfstandig ruimtelijke eenheid is.

3.3 *grijze dragers*

Het wegenpatroon in en rondom de Bartelsluisbuurt is opgehangen aan de polder Engewormer. De dijk rondom de polder karakteriseert de vorm en omvang van de polder. De dijk heeft twee gezichten. Enerzijds ligt het hoger gelegen veenweide gebied van de Kalverpolder en het Wormer en Jisperveld, anderzijds ligt de veel lager gelegen Engewormer. De smalle dijk gaat dwars door het buurtschap. De dijk gaat, na de Bartelsluisbrug, over in het Bartelsluispad welke een verbinding legt tussen de Bartelsluisbuurt en bedrijventerrein Westerveer. Het recreatieve netwerk wordt vooral gevormd door de route langs het Zaandammerpad, welke het buitengebied van Wormer verbindt met de kern. Het pad loopt grotendeels langs het water. Naast de smalle profielen van de dijk en het Bartelsluispad is er de Eendrachtstraat. Dit brede profiel zonder beplanting heeft een totaal ander karakter.

boerderijen

woningen Bartelsluis

woningen Bartelsluis

bedrijventerrein

3.4 rode dragers

De bebouwing van de Bartelsluisbuurt en omgeving wordt bepaald door een aantal verschillende bebouwingsvormen. In de Engewormer vormen de boerderijen met de groenclusters het beeld. De boerderijen zijn vaak authentiek terwijl de bijgebouwen vaak nieuwer en minder authentiek zijn. De Bartelsluisbuurt wordt gevormd door een scala aan Zaanse huisjes waarbij er veel afwisseling is in hoogte, richting en materialisatie. Toch vormt het buurtschap door dit ensemble een kenmerkende eenheid. Een deel van de woningen zijn op dijkhoogte gebouwd en hebben een oriëntatie op het water. Daarnaast zijn er een aantal woningen en boerderijen die in de polder staan en daardoor dus lager gelegen. In groot contrast met de kleinschaligheid, variatie en afwisseling zijn de bedrijfspanen van het bedrijventerrein Westerveer. Grotendeels heeft deze bebouwing een moderne beeldkwaliteit met eigentijdse vormen en kleuren. De volumes zijn ook groter en hoger.

3.5 DNA totaal

De kwaliteiten worden bepaald door de groenstructuur, de waterstructuur, de infrastructuur en de typerende bebouwing, ook wel genoemd: de groene, blauwe, grijze en rode dragers; het 'gebieds-DNA'. Deze kwaliteiten worden meegenomen als inspiratie voor de te ontwikkelen ontwikkelingsvisie. Door op deze manier de landschappelijke kwaliteiten én de ruimtelijke kwaliteit van de gebouwde omgeving te benoemen worden de dragers (het dorps-DNA) specifiek uitgelicht.

We bedoelen hiermee de karakteristieke plekken en elementen van het dorp; bijvoorbeeld de vaart, het dorpslint, de mooie weg, het uitzicht op de kerk vanaf een specifieke plek, e.d.. Kortom de ruimtelijke kwaliteitsdragers die het buurtschap identiteit geven.

4. Ontwikkelingen en initiatieven

In het verleden is groot aantal ontwikkelingen en initiatieven in de Bartelsluisbuurt en omgeving aan de orde geweest. Een aantal hiervan is momenteel nog actueel. De ontwikkelingsvisie biedt een toetsingskader voor deze initiatieven.

1. pakhuis ADM

Er is een stedenbouwkundig advies opgesteld door SAB omtrent het pakhuis van ADM. Het pakhuis 'Wormerveer' ligt aan de Veerdijk in Wormer. Het gebouw en het omliggende terrein is eigendom van ADM. ADM wil het gebouw slopen, maar de gemeente Wormerland wil het gebouw behouden omdat het een monumentale waarde heeft. De gemeente heeft dan ook het plan opgevat om het gebouw niet te slopen maar elders aan de Zaan te herbouwen.

2. restaurant de Zwaan

Er lag een initiatief om een horecagelegenheid te vestigen aan de gemeentelijke loswal aan de Zaan. De gemeente Wormerland heeft uitgesproken wel een kleinschalige horecafunctie te zien zitten, maar geen grote omdat dit een verkeersaantrekkende functie heeft.

3. plan VVD

De VVD heeft een plan gehad om ter plaatse van de groenstrook tussen het Bartelsluispad en de Eendrachtstraat een aantal woningen met een horecagelegenheid te realiseren. Daarnaast zou ook een haventje worden gerealiseerd. Ook maakte het herstel van de Bartelsluis onderdeel uit van dit plan. Deels was dit plan recreatief van aard.

4. pakhuis Somass

Het bouwbedrijf Somass heeft het plan om op de landtong (vervuilde grond) in de Bartelsluisbuurt het historische karakter van de buurt te willen versterken. Somass heeft een plan ontwikkeld om op de landtong het monumentale papierpakhuis 'De Baars' te plaatsen en daarnaast een gesloopt pakhuis van Erven de Jong, een houtloods en een historisch arbeidershuisje. Ook is er een historisch scheepswerfje opgenomen.

5. woning Engewormer 2a

Op dit perceel staat sinds 1950 een spoorwagon die tot op heden als woning functioneert. Deze wagon is in een later door de raad vastgesteld bestemmingsplan niet positief bestemd. De wagon staat er inmiddels meer dan vijftig jaar. Bij het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor dit gebied is het zaak helderheid te verschaffen over de bestemming.

6. recreatief netwerk (HHNK)

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft het plan opgevat om het recreatief netwerk uit te breiden. Het gaat om de aanleg van vrijliggende fietspaden aan de onderdijk van de Engewormer.

7. landgoederen (Laag Holland)

Het Nationaal Landschap maakt zich sterk voor behoud en ontwikkeling van de kernkwaliteiten van Laag Holland die vastgesteld zijn in de Nota Ruimte, het Visiedocument Laag Holland en de Streekplanherziening Laag Holland. In het streekplan Laag Holland is een passage opgenomen waarin staat dat de provincie Noord-Holland open staat om streekeigen landgoederen te stichten.

8. woningbouw Zaanstad

De gemeente Zaanstad is voornemens woningen (50 stuks) te bouwen op de locatie bij de manege op de hoek van de de Kalverringdijk. De woningen zullen gebruik moeten maken van de infrastructuur van de gemeente Wormerland.

9. Bartelsluis

Uit verschillende hoeken (bewoners/instanties) wordt er op aangedrongen om de Bartelsluis weer in ere te herstellen. Hierdoor wordt een doorgaande vaarverbinding mogelijk gemaakt. Daarnaast wordt een stukje historie teruggebracht. De oorspronkelijke situatie kan worden herbeleefd.

5. Kwaliteiten en kansen

5.1 kwaliteiten

In de dynamische industriële en stedelijke omgeving van Wormer is de oorspronkelijke ontginningsverkaveling van de Engewormerpolder en Kalverpolder nog steeds in tact. De cultuurhistorische kwaliteiten van de Bartelsluisbuurt en omgeving zijn daardoor bijzonder groot. De polderverkaveling kenmerkt zich door een differentiatie in kavelgroottes en kavelrichtingen. De openheid van de polder biedt goede zichtrelaties met de omgeving, waarbij de Bartelsluisbuurt zich als groene ‘kop’ (silhouet) vanaf de polder manifesteert. Door deze ruimtelijk opzet fungeren de Bartelsluisbuurt en de polder Engewormer als zelfstandige ruimtelijke eenheden. De Bartelsluisbuurt vormt daarbij een belangrijk knooppunt voor water- en landgebonden recreatieroutes.

5.2 knelpunten

De huidige weg op de Engewormerringdijk wordt momenteel door veel verkeer gebruikt als (sluip-)route naar Amsterdam. De historisch waardevolle dijk en de Bartelsluisbuurt ondervinden hier veel hinder van. Door de aanwezigheid van het vele verkeer op de smalle dijk is het gebied onveilig voor de omwonenden en tevens voor recreatieve gebruikers. De recreatieve potenties die het gebied heeft, worden door de afgesloten waterverbinding ter plekke van de Bartelsluis en ontoegankelijke oevers niet benut. Een ander knelpunt betreft de overgang van de Bartelsluisbuurt met bedrijventerrein Westerveer. De twee gebieden kennen een totaal verschillende schaal en uitstraling, maar worden wel door elkaar beïnvloed. Vooral voor het kleinschalige karakter van de Bartelsluisbuurt is dit een negatieve invloed.

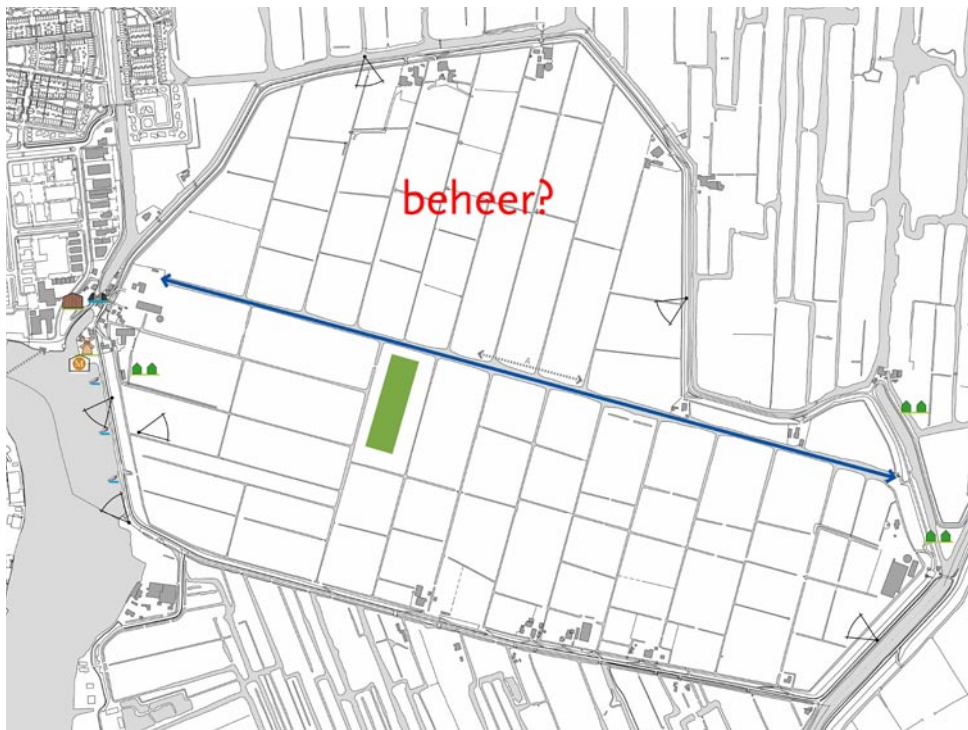
5.3 kansen

De ontwikkelkansen van de Bartelsluisbuurt en omgeving liggen met name in de bijzondere landschappelijke waarden van het gebied, welke veel potenties hebben tot recreatief gebruik.

Door de oude waterverbindingen te herstellen kan de Bartelsluis een belangrijk recreatief knooppunt worden voor de omgeving. Aanliggende recreatieve (weg- en water-) routes kunnen worden uitgebreid. Bijvoorbeeld door het openbaar maken van oevers en kaden aan de Zaan of de ringvaart, of door de Engewormer toegankelijk te maken.

Door de entree vanaf de Zaan opnieuw in te richten kan het contrast in maat en schaal tussen Bartelsluisbuurt en Westerveer plus de zichtrelatie naar de polder worden versterkt. De polder kan, bijvoorbeeld door het verbijzonderen van de oever langs de Engewormerringdijk, extra als zelfstandige ruimtelijke eenheid worden aangezet. Hiermee wordt de landschapsstructuur en de typerende bebouwing beter beleefbaar. Daarnaast is er een goede mogelijkheid om een ecologische verbinding tussen Wormer- en Jisperveld en de Kalverpolder door de Engewormer te laten plaatsvinden.

Randvoorwaarde voor de ontwikkeling van deze kansen is dat de Bartelsluisbuurt wordt ontlast van verkeer.

1. landschap & historie

2. natuur & water

Legenda

	Bartelsluis		zichtlijnen (openheid)		sloten/vaarten/kanalen
	bruggen		natuurlijke oevers		begrazing
	houten pakhuizen		aanlegsteigers		particulier natuurbeheer
	molens		zitplekken aan het water		bossages
	Zaanse huisjes		visplekken		
	museum/informatiepunt				

6. Themasessie

Op 30 oktober 2007 is een werksessie georganiseerd waarvoor diverse partijen zoals het Hoogheemraadschap, het Historisch Genootschap, Stichting Zaan & Dijk en alle buurtbewoners zijn uitgenodigd. In een viertal thema's is gewerkt aan vragenlijsten en posters met stickervellen. De resultaten hiervan zijn afgebeeld. De hoofduitgangspunten die per thema zijn genoemd, zijn genoteerd.

1. Landschap & historie

De groep die aan de slag is gegaan met landschap en historie pleitte voor het behoud van de openheid en zichten op en het agrarische karakter van de Engewormer en de Zaan. Aandachtspunt hierbij was het duurzame beheer van dit landschap en het behoud van de karakteristieke tocht. Rondom de polder werden kansen gezien om het buurtschap rond Oostersluis en de brug aan de oostkant te versterken met extra karakteristieke woningen. De groep wilde de Bartelsluisbuurt ontlasten van verkeer door het aanleggen van een brug tussen de Eendrachtstraat en de Prinses Irene Brigade Weg. Hierbij kan de Bartelsluis in ere worden hersteld en kunnen de oude waterverbindingen worden hersteld. Langs de Zaan bedacht deze groep een natuurlijke oever met een recreatief karakter. Het braakliggend stuk grond aan deze oever zou gebruikt moeten worden voor het realiseren van een molen met een recreatieve functie zoals informatiepunt/bed and breakfast, o.i.d. Aan de zuidentree zouden Zaanse woningen, en tussen Bartelsluispad en de Eendrachtstraat zouden houten pakhuizen gerealiseerd kunnen worden om de entree van de Bartelsluisbuurt te versterken.

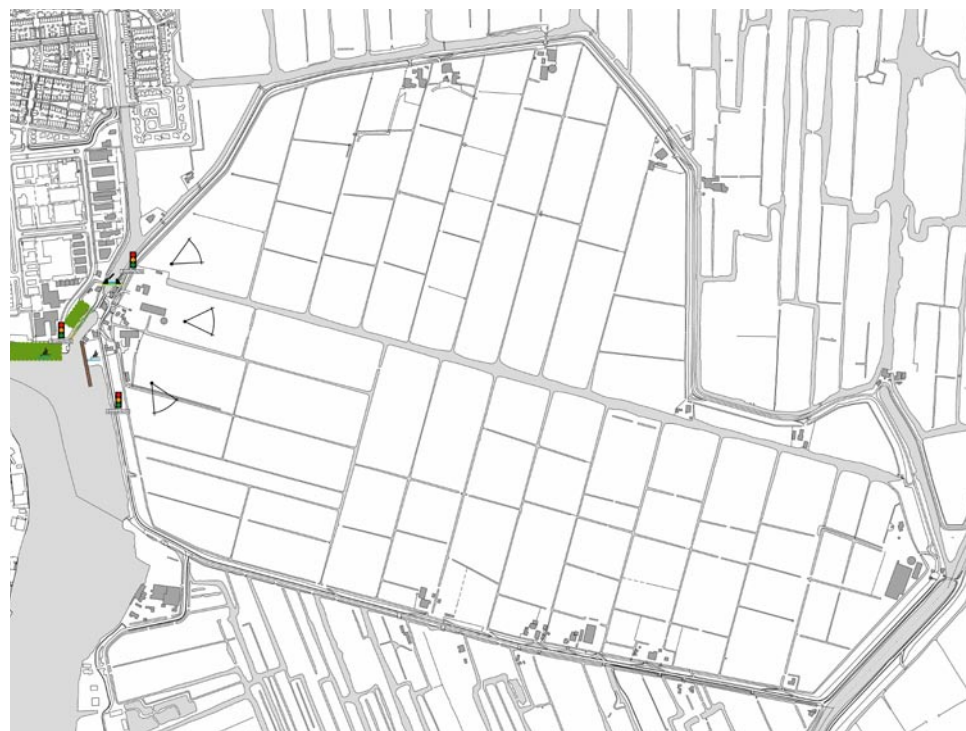
2. Natuur & water

Ook de groep van natuur en water pleitte voor het behoud van de openheid en het agrarische karakter van de Engewormer. Zij zagen bij het beheer een belangrijke rol voor begrazing door dieren en in het geval van de Kalverpolder door middel van particulier natuurbeheer. Ook het stukje weiland tussen Engewormer en bedrijventerrein Westerveer moet volgens deze groep open blijven. De houtwallen een stuk verderop, met daarlangs het fietspad, zou wél versterkt moeten worden. Het braakliggend stuk grond in de Bartelsluisbuurt zou met de aanplant van bomen gebruikt moeten worden voor het verder versterken van de groenstructuur en kan daarnaast een mooie verblijfsplek aan het water bieden.

Ook deze groep pleit voor het ontlasten van de Bartelsluisbuurt van verkeer door aanleggen van een brug tussen de Eendrachtstraat en de Prinses Irene Brigade Weg. Daarnaast pleit deze groep voor het aanleggen van een recreatief pad langs de Engewormerringdijk tussen de Bartelsluisbuurt en de Zaanse Schans. Door de nieuwe verkeerssituatie kan de sluis worden hersteld en kunnen doorgaande waterverbindingen worden gerealiseerd. Het water in de Engewormer wordt versterkt door de tocht te verlengen tot aan de dijk en daarnaast heeft deze groep een natuurlijke oever langs de Zaan aangelegd. Op de loswal realiseert deze groep een verblijfsplek (visplek, bankje) aan het water.

3. wonen & bedrijvigheid

4. gebruik & beleving

Legenda

	Bartelsluis		zichtlijnen (openheid)		sloten/vaarten/kanalen
	bruggen		natuurlijke oevers		begrazing
	houten pakhuizen		aanlegsteigers		particulier natuurbeheer
	molens		zitplekken aan het water		bossages
	Zaanse huisjes		visplekken		
	museum/informatiepunt				

3. Wonen & bedrijvigheid

Ook de groep wonen en bedrijvigheid legde hun prioriteit om de veiligheid in de Bartelsluisbuurt te vergroten. Hiervoor stelde deze groep op korte termijn voor om een recreatief pad (fietspad) langs de Engewormerringdijk tussen de Bartelsluisbuurt en de Zaanse Schans aan te leggen door met paaltjes de bestaande westdijk af te sluiten voor auto's. Op lange termijn pleitte deze groep voor het ontlasten van de Bartelsluisbuurt van verkeer door aanleggen van brug tussen de Papiermakersstraat en de Prinses Irene Brigade Weg. De route van de Engewormerringdijk kan dan geschikt gemaakt worden voor recreatief gebruik, waarbij de recreatieve route richting Wezenland wordt opgewaarderd.

Ook deze groep zette in op behoud van de openheid en het agrarische karakter van de Engewormer. In tegenstelling tot de andere drie groepen wordt de Bartelsluis niet in ere hersteld, maar wordt de waterrecreatie veel meer langs de Zaanoever gerealiseerd. De loswal tussen Bartelsluispad en Eendrachtstraat wordt daarbij ingericht als verblijfsgebied met een versterkte groene kwaliteit. Loswal en grasveld (zitplek aan het water). Op het braakliggend stuk grond in de Bartelsluisbuurt worden door deze groep een picknickplek en parkeerplaatsen aan het water gerealiseerd.

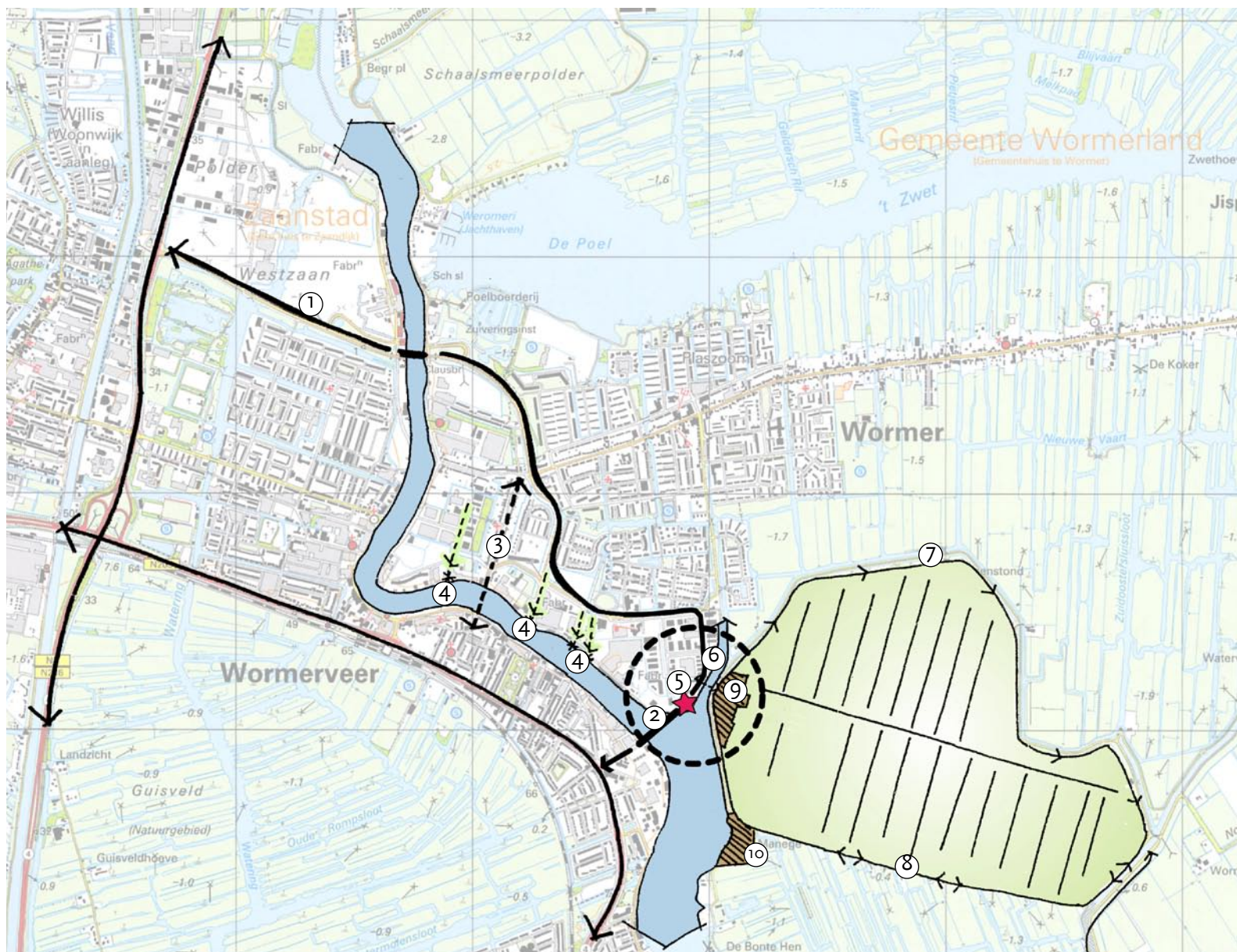
4. Gebruik & beleving

De groep die aan de gang is gegaan met gebruik en beleving pleitte als belangrijkste item voor een duurzame verkeersoplossing, maar stelde daarnaast een oplossing voor de korte termijn voor door het plaatsen van doseerlichten. Het herstel van de Bartelsluis maakt het water beter beleefbaar en wordt door deze groep daarnaast als verkeersremmend gezien.

Ook deze groep pleitte voor het behoud van de openheid en karakter van de Engewormer, en het behoud van het zicht op de Zaan, de polder en de kern van Wormer. Deze groep ziet het huidige grasveldje graag veranderen in een brede groenbuffer, zodat de Bartelsluisbuurt visueel van het bedrijventerrein Westerveer wordt gescheiden. De braakliggende kavel in de Bartelsluisbuurt wordt door deze groep omgevormd tot een verblijfsplek aan het water met aanmeervoorzieningen. Ter plaatse van de loswal realiseerde deze groep een verblijfsplek aan het water met een groen en natuurlijk karakter.

Conclusie en uitgangspunten

Ondanks de verschillende thema's van de vier groepen waren er veel overeenkomstige uitkomsten. Het behoud van de openheid en het agrarische karakter van de Engewormer stond daarbij voorop. Daarnaast pleitte al de vier de groepen voor een duurzame verkeersoplossing. Omdat dit tijd vergt werd ook veel nagedacht over oplossingen op korte termijn. Al de groepen zagen bij het verdwijnen van de verkeersdruk goede ontwikkelmogelijkheden voor recreatieve functies in de omgeving en aan de Zaan. In lijn met de karakteristiek van de Bartelsluisbuurt, kleinschalig van aard. Deze gezamenlijke conclusies hebben als uitgangspunt gediend voor de verdere kadernota.

1. nieuwe doorgaande verbinding door Wormer
2. nieuwe brug over de Zaan
3. afwaarderen brug (alleen recreatief en bestemmingsverkeer)
4. accenten aan de Zaan (groene lobben vanaf nieuwe doorgaande verbinding)
5. versterken entree vanaf de Zaan
6. Bartelsluis in ere herstellen
7. éénrichtingsverkeer (bestemmingsverkeer)
8. tweerichtingsverkeer (bestemmingsverkeer)
9. Bartelsluisbuurt
10. woningbouw Zaanstad

7. Ruimtelijke visie

De analyse en themasessie geven een goed inzicht in de kansen en knelpunten van de Bartelsluisbuurt en omgeving. Benoemde uitgangspunten hierbij zijn:

- behoud openheid en karakter Engewormer
- duurzame verkeersoplossing met tevens verkeersremmende maatregelen op korte termijn
- ontwikkeling van kleinschalige recreatieve functies in en rondom de Bartelsluisbuurt
- beter beleefbaar maken van water en cultuurhistorie

Om in de toekomst ontwikkelingen mogelijk te maken en de kwaliteiten te versterken gaat deze kadernota in op verschillende schaalniveau's. Een niveau zal ingaan op de schaal van het buurtschap Bartelsluisbuurt, welke met name betrekking heeft op de woonkwaliteiten van het buurtschap.

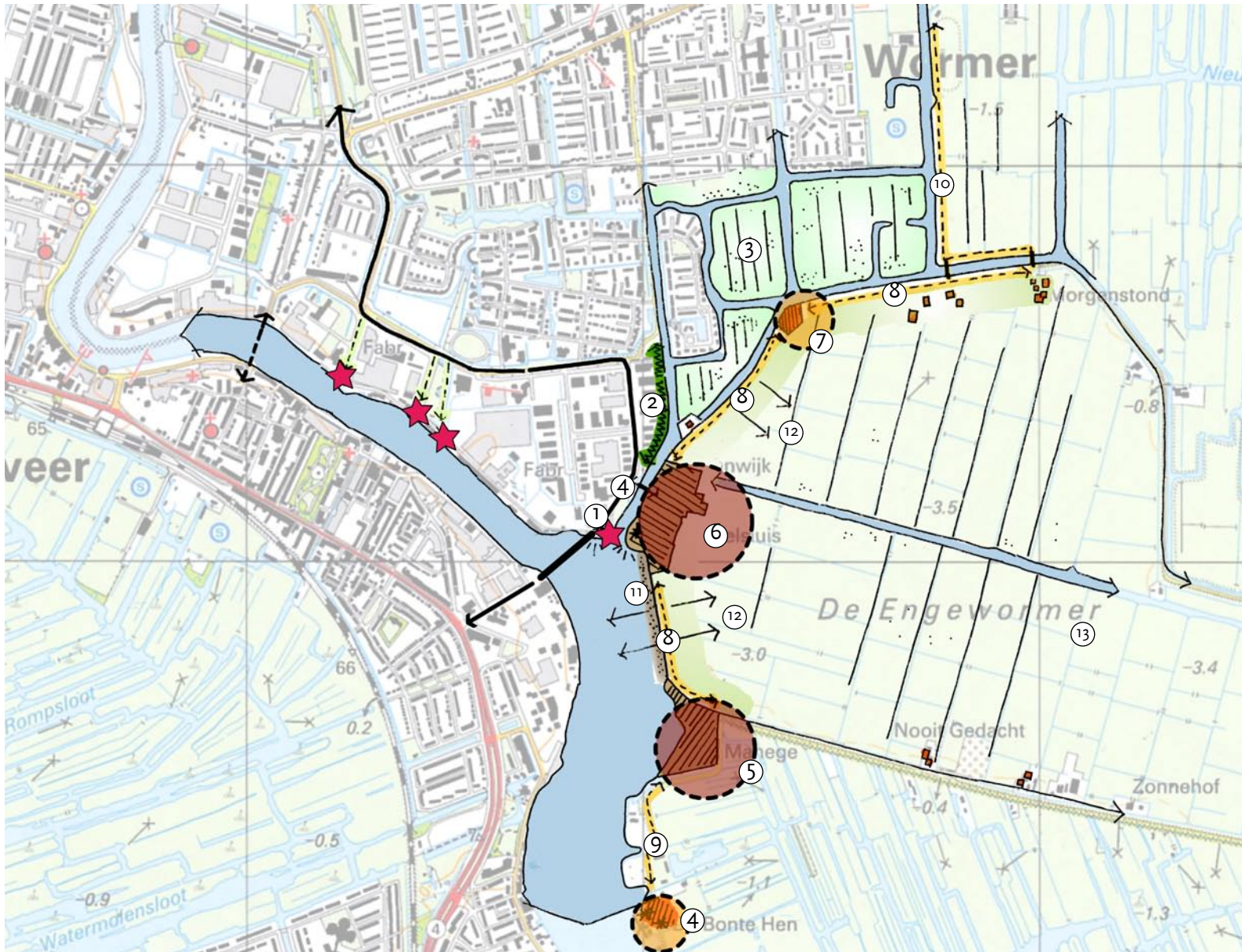
Eerst zal ingegaan worden op het niveau van Wormer aan de Zaan. De Bartelsluisbuurt vormt namelijk op grotere schaal een belangrijke schakel tussen de functies en activiteiten aan de Zaanoever. Deze kwaliteit van Wormer kan worden versterkt en beter beleefbaar worden door het verkeer niet meer door de Bartelsluisbuurt te leiden, maar door in de vorm van een brug een nieuw boegbeeld van Wormer aan de Zaan te ontwikkelen. Hierdoor kan een nieuwe entree vanaf het water worden gerealiseerd waarbij het bestaande bedrijventerrein Westerveer opgewaardeerd wordt met accenten en doorzichten op de Zaanoever. Door de komst van een nieuwe brug kan tevens de bestaande Zaanbrug afgewaardeerd worden, waardoor deze geschikt gemaakt wordt voor enkel recreatief- en bestemmingsverkeer.

Door de Bartelsluisbuurt te ontlasten van doorgaand verkeer wordt de woonkwaliteit van het buurtschap sterk vergroot en kan tevens de Bartelsluis in ere worden hersteld. Door het herstel van de sluis wordt de omgeving van de Engewormer ook voor recreanten uit de omgeving aantrekkelijk en wordt de recreatieve toegankelijkheid van het water (ook in de achterliggende polder) vergroot.

Deze kansen voor de Bartelsluisbuurt kunnen ook op korte termijn benut worden door een bypass aan te leggen tussen Wormer en de Engewormerringdijk. De Bartelsluisbuurt wordt hierdoor ontzien van de verkeersdruk en kan de sluis hersteld worden terwijl het verkeer toch de oude route kan gebruiken. Deze bypass versterkt echter niet de entree van Wormer vanaf het water en beperkt, door zijn eigen aanwezigheid, de recreatieve toegankelijkheid van het water in de achterliggende polder. Daarnaast blijft de onveilige verkeerssituatie op de ringdijk bestaan. Deze oplossing wordt daarom niet als duurzaam gezien maar als mogelijke tussenfase.

mogelijke tussenfase

1. accent aan de Zaan (kleinschalig recreatieve functie)
2. groene buffer
3. 'natte' buffer
4. Zaanse Schans
5. woningbouw Zaanstad
6. Bartelsluisbuurt met accent op landtong (kleinschalig recreatieve functie i.c.m. wonen)
7. kleinschalig recreatieve functie
8. recreatieve oever (met wandel- en fietsroute)
9. verbinding naar Zaanse Schans
10. verbinding naar kern Wormer
11. verbijzondering oever
12. open zone
13. behoud agrarische functie (eventueel i.c.m. natuurbeheer)

Door de Bartelsluisbuurt als een schakel aan de Zaanoever te ontwikkelen kan een reeks van bijzondere plekken aan de Zaan ontstaan. De verschillende functies worden door de Zaan geschakeld als aan een kralenketting. De oever krijgt hierbij de nadruk en wordt ingericht met het oog op recreatie.

De Bartelsluisbuurt fungeert in dit oeverplan als Wormers entree vanaf het water. Met de herstelde sluis en openbare oevers aan de Zaan én achterliggende polder wordt het buurtschap een recreatief knooppunt van routes en voorzieningen. Tussen Wormer en Bartelsluisbuurt wordt de polder een natte natuurzone als buffer tussen de twee gebieden. Het aantal recreatieve routes langs en op het water wordt hierbij uitgebreid (denk aan een kanoroute in de natuurbuffer), inclusief enkele kleinschalige recreatieve voorzieningen.

Naast de Bartelsluisbuurt kunnen andere parels aan de Zaanoever ontwikkeld worden, ieder met andere kwaliteiten. Hierdoor ontstaat langs de oever een grote variëteit in beleving. Van open gebieden, naar meer gesloten gebieden, grootschalige versus kleinschalige locaties en van plekken met een groene, rode of blauwe uitstraling. Een doorzicht op de openheid van de Engewormer en het Zaanse zicht op de Bartelsluisbuurt zijn hierbij belangrijke karakteristieken van Wormer.

Vervolgtraject

De visie in de kadernota dient nader te worden uitgewerkt. Dit is mogelijk in diverse modellen. Hierbij kan gedacht worden aan een model dat ingaat op de ontwikkelmogelijkheden van de recreatie, of een model meer gericht op het wonen en de bedrijvigheid in het gebied.

Uit te werken modellen:

Model A. 'Leve de recreatie'

Model B. 'Wonen en bedrijvigheid aan de Zaan'

Bij de uitwerking zullen de uitkomsten van het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) en de financiële haalbaarheid van de modellen worden meegenomen. Vóór een dergelijke stap te maken is het van belang dat de raad het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan vaststelt en de in de kadernota genoemde randvoorwaarden accordeert.

